

Stappenplan DUTO-scan BlueDolphin

Achtergrond

In de manier waarop de overheid omgaat met informatie dient zij zich te houden aan verschillende wet- en regelgevingen. Zo stelt artikel 3 van de Archiefwet 1995 dat overheden verplicht zijn 'de onder hen berustende archiefbescheiden in goede, geordende en toegankelijke staat te brengen en te bewaren, alsmede zorg te dragen voor de vernietiging van de daarvoor in aanmerking komende archiefbescheiden'. Gedurende die bewaartermijn dient de overheidsinformatie ten alle tijden toegankelijk, vindbaar en in contextuele samenhang raadpleegbaar te zijn. Daarbij moet het tevens zeker zijn dat de informatie juist, volledig, interpreteerbaar en authentiek leesbaar is; niet alleen nu, maar ook op de lange termijn ongeacht het gebruikte bestandsformaat en werkproces (Nationaal Archief, 2016). Oftewel, hoe zorg je ervoor dat informatie bestand is tegen verandering en beschikbaar blijft zolang dit noodzakelijk is?

Op basis van het bovenstaande heeft het Nationaal Archief een methodiek ontwikkeld genaamd DUTO. DUTO kan worden beschouwd als een standaardprogramma van 13 kwaliteitseisen voor de duurzame toegankelijkheid van overheidsinformatie en kan zodoende gebruikt worden als instrument waarmee overheden kunnen bepalen hoe duurzaam toegankelijk hun digitale overheidsinformatie is en welke maatregelen nodig zijn om de duurzame toegankelijkheid te verbeteren. DUTO gaat hierbij uit van toegankelijkheid by design: overheidsinformatie is bij voorkeur duurzaam toegankelijk vanaf het moment dat het ontstaat; dan hebben de meeste gebruikers er profijt van. Bovendien is het bij digitale informatie, anders dan in de analoge situatie, lastig om achteraf de juiste maatregelen te nemen. Dit betekent dat er tijdens het proces van creatie en ontvangst van informatie, direct aandachtspunten moeten worden meegenomen met betrekking tot het digitale archiefbeheer om zo de duurzame toegankelijkheid te waarborgen en te voorkomen dat informatie verloren gaat.

De Amsterdamse vertaling

Om meer inzicht te verkrijgen in de DUTO-methodiek is er een onderzoeksrapport opgesteld waar onder andere wordt ingegaan op de relevante wet- en regelgevingen met betrekking tot duurzaam toegankelijk informatiebeheer. Hiernaast komen in dit rapport ook de knelpunten en kansen wat betreft duurzaam toegankelijk informatiebeheer aan de orde en wordt er nader ingezoomd op de DUTO methodiek en de kwaliteitseisen die zijn opgesteld door het Nationaal Archief. Om de DUTO-kwaliteitseisen vervolgens toe te passen op de Amsterdamse situatie zijn deze vertaald naar de Amsterdamse situatie.

De Amsterdamse normen/ kwaliteitseisen zijn als volgt geformuleerd:

Eis 0: Er is een actuele beschrijving van het proces/ de gebruikte applicatie.

Eis 1: Er is inzicht in het risicoprofiel van het proces.

Eis 2: De informatie is vindbaar en beschikbaar.

Eis 3: De informatie is toegankelijk voor iedereen die de informatie nodig heeft en er gebruik van mag maken.

Eis 4: Er is voor de gebruikte applicatie een exit-strategie.

Eis 5: De informatie is beveiligd tegen onbedoelde en onbevoegde wijzigingen.

Eis 6: De export van informatie moet zonder informatieverlies kunnen plaatsvinden.

Eis 7: De informatie blijft beschikbaar zolang de selectielijst dat voorschrijft.

Stap 1: Oriëntatie

De gemeente Amsterdam is het applicatielandschap aan het opschonen en uitfaseren. Sommige applicaties zijn benoemd als 'doelapplicatie'. De 'niet-doelapplicaties' moeten vervangen worden door de doelapplicaties en worden uiteindelijk uitgezet via de werkwijze van de APPruimstraat door het AppRuimTeam (ART). De doelapplicaties moeten helemaal op orde zijn; deze moeten dus ook voldoen aan de DUTO kwaliteitseisen. Dikwijls betreft het echter systemen die zijn ingericht in een tijd waarin het minder gebruikelijk was om de kwaliteitseisen vanuit onder meer 'archivering' en 'privacy by design' in te richten. Het gevolg is dat informatie in deze systemen niet altijd volgens de geldende wettelijke en beleidsmatige principes beheerd worden. Bovendien is de informatie niet altijd optimaal toegankelijk. Met andere woorden: er is behoefte aan meer inzicht en hierop is de opdracht geformuleerd of we op basis van de DUTO-methodiek kunnen kijken hoe we de duurzame toegankelijkheid in deze specifieke systemen kunnen optimaliseren middels een pilot op een daarvoor aangewezen applicatie.

Dit heeft in de eerste plaats geresulteerd in een onderzoeksrapport waar onder andere wordt ingegaan op het belang van duurzaam toegankelijk informatiebeheer; de relevante wet- en regelgevingen die van toepassing zijn; de mogelijke knelpunten omtrent duurzaam toegankelijk informatiebeheer; een uiteenzetting over de DUTO-methodiek; en uiteindelijk een concrete vertaling van deze DUTO-methodiek naar de Amsterdamse situatie. De DUTO-kwaliteitseisen zijn tijdens deze vertaalslag vertaald naar eisen/ normen (en enkele subvragen) die voor de Amsterdamse situatie relevant zijn. Op deze manier heeft het onderzoeksrapport niet alleen bijgedragen aan het verduidelijken van de DUTO-methodiek, maar kunnen deze eisen ook de basis vormen voor een pilot waarin de duurzame toegankelijkheid van informatie in enkele gewenste werkprocessen en applicaties kan worden getoetst.

De pilot kent daarbij 2 specifieke doelen:

1. Het toetsen of deze methodiek in de praktijk werkt en zodoende ook op andere gewenste (doel)applicaties/ werkprocessen kan worden toegepast.
2. Het formuleren en vervolgens implementeren van verbetermaatregelen ten aanzien van de duurzame toegankelijkheid van de aangewezen applicatie waarop de pilot zal worden uitgevoerd.

Het doel is dus om, op basis van een zogeheten DUTO-scan, maatregelen te formuleren die de duurzame toegankelijkheid van de informatie in de onderzochte applicatie doet optimaliseren. De applicatie die in eerste instantie is gekozen om een pilot op uit te voeren is BlueDolphin.

Stap 2: Inventarisatie

Doelen die horen bij deze stap zijn het nagaan van de competenties in de organisatie en het verkrijgen van een duidelijk beeld van de applicatie. Er zijn inventarisatie gesprekken gevoerd om te bepalen of BlueDolphin een geschikte pilot-applicatie is en waar we dan zoal aan kunnen denken tijdens de inrichting van de pilot. Een consultant van de leverancier van BlueDolphin, ValueBlue, die heeft het onderzoeksrapport en de daarbij behorende eisen heeft ontvangen. De eis die is opgesteld om een duidelijk beeld te krijgen van BlueDolphin (eis o) wordt in dit stadium ingevuld.

BlueDolphin is ingedeeld in een applicatiefamilie (PPPM) waarvan de manager IV ID de familie eigenaar is. Het is een applicatie waarmee stadsbreed wordt gewerkt en het is de doelapplicatie voor Applicatie Portfolio Management)

BlueDolphin is een centrale repository met functionele, financiële en technische informatie over applicaties, relaties, afhankelijkheden, applicatie-functies, bedrijfsprocessen en infrastructuur. BlueDolphin is als applicatieve ondersteuning ingezet in meerdere stedelijke programma's (zoals het programma ICT Centraal, waarin de standaard werkplek van de gemeente Amsterdam is ingevoerd en het programma Applicatie Rationalisatie).

BlueDolphin is een SaaS applicatie waarvan het functioneel beheer extern is belegd bij de leverancier. De gebruikersondersteuning en het autoriseren van standaard gebruikers is belegd bij de Front Office van IV ID

Een volgende stap is het bepalen van de reikwijdte en de scope van de pilot op BlueDolphin (het stellen van kaders voor de pilot).

Stap 3: Het bepalen van de reikwijdte en scope

De functionaliteiten die BD biedt zijn omvangrijk:

✖
✖
✖

Wat is BlueDolphin?

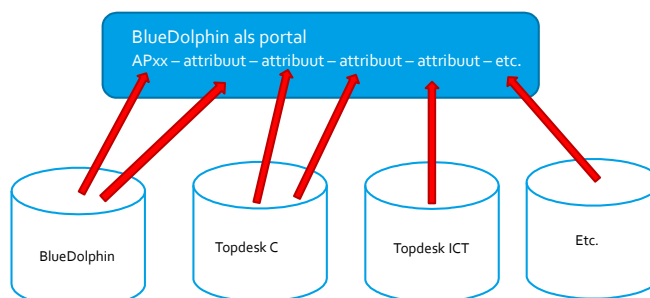

- Configuratie Management Systeem
 - Ontsluiten van verschillende bronnen
- Enterprise Architectuur (EA) Tool
 - Visualiseren van ketens
 - Migratie werkset
- Applicatie Portfolio Management Tool
 - Borgen van de APM-lijst

Een centrale repository met functionele, financiële en technische informatie over applicaties, relaties, afhankelijkheden, applicatie-functies, bedrijfsprocessen en infrastructuur.

BlueDolphin maakt op een visuele manier transparant welke applicaties en systemen een organisatie geïnstalleerd en in gebruik heeft, welke functies deze applicaties precies vervullen en voor welke bedrijfsprocessen. Zo worden er in BlueDolphin applicaties vastgelegd waarin tevens de relaties naar bronnen wordt weergegeven. BlueDolphin kan op deze manier worden beschouwd als een portal die bronnen koppelt en ontsluit.

✖ ✖ Van applicatie portfolio beheer naar ✖ management

Deze applicatie is echter zo groot dat er voor deze pilot ook bewuste keuzes zijn gemaakt. Zo willen wij ons in eerste instantie focussen op de omgeving waar informatie van de doelapplicaties van het cluster Interne Dienstverlening worden ingericht.

- DUTO-scan op BlueDolphin als database
- DUTO-scan op BlueDolphin als portal (die gebruik maakt van de bronsystemen). Niet enkel informatiebehoefte inventariseren, maar ook sturingsbehoefte. Hierin moet het zichtbaar worden dat er dingen in de keten die niet goed werken en dat daar maatregelen in moeten worden genomen. Is je applicatielandschap optimum fit en ondersteunt het je applicatielandschap. Wat is de strategie en wat willen we op operationeel niveau vastleggen. Hier kan een verbeterplan uit voortvloeien.

Stap 4: Het bepalen welke personen nodig zijn voor de scan

Zoals in het voorstel voor het uitvoeren van deze pilot is beschreven willen wij voor de DUTO-scan verschillende rollen aan tafel hebben. Op deze manier hopen wij gezamenlijk tot inzichten te komen hoe de applicatie zich houdt tot de in het onderzoeksrapport gestelde eisen omtrent duurzaam toegankelijk informatiebeheer (en welke eisen relevant/ toepasselijk zijn voor deze specifieke pilot) en welke verbetermaatregelen er getroffen kunnen worden om de duurzame toegankelijkheid in deze applicatie te optimaliseren.

Aan de gebruikerskant betekent dit dat wij één APM'er, één Informatiemanager, één Keteninformatiemanager en één PIB'er om de tafel willen hebben. Voor de beheerderskant geldt dat wij graag één functioneel beheerder en één IB'er en aan tafel willen hebben.

Dit betreft voor deze pilot de volgende personen:

- Rick Scholten (Informatiemanagement Trainee)
- Valery Kalee (Applicatie Portfolio manager)
- Rens Ouwerkerk (Adviseur Informatiebeheer)
- Paulien Heijnis (Adviseur Informatiebeheer)
- Robert Nevenzeel (Informatiemanager)
- Clementine Boeren (Keteninformatiemanager)
- Robert Bratajandra (Informatiearchitect)
- Brian Baal (Information Security Officer)
- Juriaan Sackers (Functioneel Beheerder)

Stap 5: Informeren en groepsbijeenkomsten plannen

Zodra in kaart is gebracht welke personen we nodig hebben voor de pilot is het van belang dat iedereen op de hoogte is van het traject, het doel van het onderzoek, de scope en de manier waarop we het willen gaan aanpakken. Hiervoor zal er een informerende mail, inclusief relevante bijlage(n) uitgaan naar alle deelnemers. Tevens zal er met elke deelnemer een individuele afspraak worden ingepland om de pilot en het doel van het onderzoek nader toe te lichten. Deze individuele afspraken zijn mede ook bedoeld om tijdens de groepsbijeenkomsten snel voortgang te boeken.

Stap 6: Groepsbijeenkomsten/ de DUTO-scan

Zoals vermeld onder stap 4 hopen wij door met verschillende rollen aan tafel te komen zitten gezamenlijk tot inzichten te komen hoe we de duurzame toegankelijkheid binnen BlueDolphin kunnen optimaliseren. De opgestelde eisen en bijbehorende subvragen uit het onderzoeksrapport dienen hiervoor als basis. Echter, zal er ook gekeken moeten worden of al deze eisen relevant/ van toepassing zijn en of er geen belangrijke vragen ontbreken. Het doel van deze sessies is om gezamenlijk tot verbetermaatregelen te komen die de duurzame toegankelijkheid van informatie binnen BlueDolphin doet optimaliseren. Met het formuleren van specifieke verbetermaatregelen voor BlueDolphin wordt er tevens gehoor gegeven aan één van voorafgaand gestelde doelen.

Stap 7: Besluitvorming/ Het verbeterplan

De uitkomst is een gezamenlijk oordeel in hoeverre BlueDolphin voldoet aan de opgestelde eisen omtrent duurzaam toegankelijk informatiebeheer en welke verbetermaatregelen doorgevoerd kunnen worden. Op basis van de groepsbijeenkomsten, waarbij we met de betrokken rollen in het gebruik en beheer van BlueDolphin om de tafel hebben gezeten, kan er een kort verbeterplan worden geschreven waarin onze aanbevelingen worden gepresenteerd. In dit verbeterplan kunnen wij tevens voorstellen doen met betrekking tot de termijn waarin de verbetering moet zijn gerealiseerd en wie daarvoor verantwoordelijk is. Hierbij zal rekening worden gehouden met de in de prioriteiten die uit de groepsbijeenkomsten zijn voortgevloeid.

Stap 8: Uitbreiden van de reikwijdte en scope

Indien de hierboven genoemde stappen naar wens verlopen kan de scope van de pilot worden uitgebreid. Hier is tijdens de inventarisatiegesprekken ook al kort over nagedacht, maar de daadwerkelijke invulling zal na aanleiding van de werksessies bepaald moeten worden. Een voorbeeld waar gedacht aan kan worden is bijvoorbeeld het vastleggen van andere type informatie binnen BlueDolphin.

Stap 9: Uitvoering, borging en evaluatie

Werkt de DUTO-methodiek in de praktijk en valt deze ook toe te passen op andere werkprocessen/ applicaties? Het verbeterplan kan worden uitgevoerd en de uitkomsten en resultaten hiervan dienen te worden geborgd binnen de organisatie. Ook zal er een evaluatie volgen waarin er zal worden gekeken of de door ons vertaalde DUTO-methodiek werkt in de praktijk en daarmee ook valt toe te passen op andere werkprocessen en applicaties binnen de organisatie. Door antwoord te geven op deze vraag wordt er ook invulling gegeven aan het voorafgaand gestelde doel om te evalueren of deze methodiek werkt in de praktijk en of deze pilot verder ontwikkeld kan worden tot een standaard werkwijze binnen de organisatie.